

KENG HWA POO

SOERAT CHABAR DAN ADVERTENTIE. DITERBITKAN SABAN HARI SABTOE KETJOEALI HARI RAJA.

HARGA LANGGANAN:
 Boeat Hindia 3 boelan f 2.-
 Loear Hindia 6 boelan f 6.-
 Tiada boleh berlangganan koerang dari 3 boelan.
 Bajaran lebih dahoeleoc.

PENERBIT: H. V. H. NIJ. KENG HWA POO - MANADO.
 Wd. Redactie: TJIA DJOE TJIAT,
 ANG IE TONG, CORPHAR en
 N. NESCIO.
 Segala karangan dan chabar-chabar dialamatkan kepada REDACTIE KENG HWA POO-MANADO.

ADMINISTRATIE:
 Permintaan berlangganan dan advertentie serta pembayarannya haroes disampaikan kepada Handelsdr. Liem Oei Tiong & Co.-Manado. Tel. No. 43.

HARGA ADVERTENTIE:
 boeat 1 sampai 10 perkataan f 0.50. Sekoeorangnja f 1.- sekali ditempatkan Berlangganan lain harga.

Agent di-Europa: PUBLICITEITSKANTOOR „DE GLOBE” Singel 95 - Amstrdam.

Tertjetak di Handelsdrukkerij LIEM OEI TIONG & Co. - Manado.

Lihatlah dan hampiri: menolong!

Samboengan.

Adapun, kami perbadapkan djoega akan: dia, jang sodara kamoe, jang dengan berani hati serboehkan diri: menjambost kerdja,, mendjaga orang2 sakit lepra sehari-hari,, bahwa ia nja menderita pertangoengan berat, atan menghiboerkan dia orang. Patoet sekali soepaja di perolehnja: redjeki setjoe-koepnja, soepaja dengan begitoe, natinja tiada sampei berketjiwa; banja, akan dengan tetap hati: sedia sentiasa senang dan terserah,, melajani,, kepada soedara2 nja jang bersengsara. Tetapi, haroes pendapatan (oepah) nja jang,, teramat-ketjil,, sekarang, kiranja dapat,, di perbaiki,, dengan betoel, akan menjoekeopi keperloean hidoep roemah-tangganya sehari-hari. Maka, itoe dapat djadi djekalau kas lepra Ver: itoe ada berisi tjoe-koep, jang itoe pon sebahagian di nanti kami atas dan karona pengasih-pertolongan Toean2 sekalian djoega, jaitoe, seperti mana tertoeles diatas terseboet!

Kiranja, Toean2 berkemampuan dan berpoenja modal: tiada berpenjesalan, tetapi, boeatlah barang pertolonganmoe, mengasihani sesamamoe manoesia, dengan egeanap hati!

Lebih djoech, sepertinja Toean2 djoega seandienja dengar atau dapati: ada jang di hinggap sematjam penjsakit aneh terseboet, segerahlah di iktiar kan begimana mentjegahkannya, sebolih2 berdjaja-oepaja tjehati djalan bagi dia- orang, di masoekkan keroemah-sakit lepra selekas-lekasnja. Haroes semoes jang ada berpenjsakit sebgitoe, segerah-iekas di pisahkan dari-pada familienja jang sehat, djangan dapat menoelel lagi. Semoesnja moedah-moedahan lama-kelamaan poenahlah, dan djangan sampei tambah2 menjerang!

Achirnja, Kepada Toean2 jang berboedi, jang sjang akan machloek-Toshan, akan jang mana. soear-lelahnja Toean2 jang dermawan terhormat terseboet,, hasil peroesahannya terketjaplah sekarang,, maka pertolongan Toan2 atas kerdja pengasih-an itoe jang di tanggoeng dengan kesabaran dan toeloer-ichlas itoe, moga-moga di berkati oleh Maha-Besar Toehan; karena soenggoehlah oesahannya: jang amat baik, dalam ertinja, penting maksoednja, bebkanpon harganja tiada ternilai!! Salam dan selamat,, kepada Toean2, kiranja di koernis, oentoek: badan dan djawa!!

Besar harpan kami, kiranja lagi: „lebih tertambah banjak Toean2,, dari segala bangsapon, kaom2 terseboet: meuroe dan toeroet tjento-teladan jang eilek ini; sambil: bertanding dan berloemba2 serame2, kemedan pengasih-an dan tjinja!

Pengasih-an dan tolongan moe, adalah itoe: perhiasan hidoep dan wangi-wangian namamoe!

Tolong soedara2 moe bersoesahl
 Tolong kaom dan bangsa moe!! Harap2!!!
 Sjalamoe doa,
 dari: op Proeff
 Kampong-djiko, 1 December 1927-

Roepa-roepa chabar.

Mati kelaparan dan majat dibiarkan?

Penoelis terima chabar dari pihak jang boleh dipertjaja, seperti berikoet:

Kira2 pada achir boelan November jang baroe laloe di Kotaboesan soedah meninggal seorang anak perempuan bernama Maria, asal Tamako (Sanghe), oemoernja kira2 14 tahoen. Anak itoe katanja soedah dibawah ke Kotaboesan oleh toean penghoele Manoppo, selakoe baboe dan djoega soedah meninggal doenia dalam roemahnja toean terseboet. Penjsakit apa jang menjebakkan kematian nona itoe orang tiada ketahoel.

Menoeroet bisik-bisikan orang anak jang malang itoe soedah mati kelaparan. Majatnja boleh dikata soedah dibiarkan orang, ta' ada jang ambil poesing boeat mengoesoerkannja. Oleh oesahannya toean Waworoentoe, hulppostcommies disana, maka dengan bantoesannya serikat „Tolong-menolong” majat jang soedah hampir boesoele itoe dapat dikoesoerkan dengan sepatoenja. Penoelis bertanja dalam sendirinja, benarkah kedjadian seperti orang tjeriterakan itoe, sempat berlakoe pada masa ini dalam satoe negeri kedoesoekan seorang kepala district? Saja anggap madjikannya sinona itoe, seorang toean penghoele, tak sempat kemasoekkan hati bengis pada membiarkan si Maria itoe mati kelaparan, dan sesoedabnja mati, membiarkan majatnja terlehtang mendjadi boesoele!

Sjoekeoer dan terima kasih disampaikan atas nama bangsa Sanghe kepada toean Waworoentoe dan toean2 dan njonja2, nona2 anggota2 serikat „Tolong-menolong” soedah tak membiarkan seorang bangsa kami jang mati ditempat perasing-nja. Dari toean penghoele Kotaboesan penoelis harap akan dapat keterangan tjoekeop tentang kematiannya si Maria itoe dalam roemahnja dan apa benarkah majat si M. itoe terbiar tiada dikoesoerkan atas perintah toean penghoele, melainkan nanti lain orang ambil poesing baroe majat sempat terkoesoer. Benar tidaknja toedoesan itoe, penoelis minta toean penghoele

Kotaboesan beri keterangan tjoekeop dalam lapangan iai soerat chabar. Penoelis pinta dan harap redaksi soeka kasih tempat setjoekeopnja goena keterangan itoe, dan djoega pada mengirimkan satoe lembar K. H. P. jang ada moeat toelisan ini pada toean terseboet. Sodehoeloenja dibilang barjak terimakasih.

Sangia.

Noot Redactie. Djoega kami ada dapat chabar tentang hal jang tertoeles diatas ini. Soedah tentoe dengan senang hati kami soeka kasih lapangan boeat tangkisan dari toean penghoele Kotaboesan itoe. Djoega permintaan penoelis jang belakangan nanti kami soeroeh penoehkan.

Dipoekoel ataukah djatoeh?

Waktoe motor Kanaka berbalik dari Bentenan pada 10 hb ini, maka soedah tiba sesamaja seorang Tionghoa, jang pekerdjajannya berdagang di Sereij, orang Tionghoa terseboet ditawah ke Manado oleh motorboet Kanaka atas permintaan politie Sereij sebab orang itoe perloe ke roemah sakit boeat direwati loekanja lantaran poekoelan djatoeh. Konon kabarnya pada satoe hari kira-kira djam 6 soreh, seorang pemoeda orang negeri Sereij, jang baroesan keloear pendjara lantaran hoekoeman mentjoeri, soedah padjat satoe pohon mangga dikintal roemahnja sipedagang Tionghoa itoe, katanja dengan maksoed memetik mangga. Sedang si Tionghoa memang kenal itoe anak ada koerang baik ketjoeanja, ta' lain pasangannya melainkan anak itoe bermaksoed mentjoeri ajannya si Tionghoa jg biasnja tidoer di pohon mangga itoe. Oleh sebab itoe si Tionghoa menegoe anak itoe, tegoran mana menimboelkan pertjekan antara kedoesaja. Satoe kabar katakana si Tionghoa soedah loeka lantaran dipoekoel oleh si pemoeda itoe dengan sepotong kajoel. Loekanja ditesta dan dibelakang kepalanja. Dari lain pihak dikatakan bahwa si Tionghoa tida loeka sebab dipoekoel, tetapi sebab djatoeh, waktoe ia mengedjar anak itoe. (Kalau loeka sebab djatoeh, bagaimana boleh dapat doea loeka dimoea dan dibelakang kepala? Red.)

Sampai sekarang si Tionghoa ada di Roemah sakit. Bagimana oeroesan perkara poekoelan itoe beloes ada kabarnya. Di harap sadja politie Sereij jang dikepalai hoekoem toea, memboeat kewadjabannya agar sipemoeda itoe, jang memang tidak bagitoe wangi uamanja, djika benar ada persatabanuja, bisa dapat gandarannya sekedar perboeatannya. Demikianlah orang menoeles pada kami.

Baroe terima dari DUITSCHLAND:

KUPPER-BIER

KWALITEITNJA jang BAIK serta ENAK rasanja.

Tanjakan harganja pada:

Importeurs:

W. B. LEDEBOER & Co.

Auto jang paling baik boeat harga jang paling rendah dengan garantie dari fabriek boeat selama satoe tahoen terhitoeng moelai hari pembelian keoentoengan mana tiada boleh didapat dari lain merk.

CHEVROLET

Touring	f 2235.-	Ex winkel
1/2 ton Truck	„ 1710.-	terima ditoko
1	„ 2110.-	

W. B. Ledeboer & Co. Auto-afdeeling Manado.

Katja Bagi Soeaminja Orang.

Welaiknpoen boekan sikap gaga atawa paras tjakap sebagai pahlawan. Atau boekan seorang hartawan dan toeroenan orang bangsawan. Tjoema terpoedja adst sopan klako an baik dan sabar ia poenja perang, Djadi soeaminja orang memang pantas, terlebih kaloe mempoenjai moral tinggi.

Oleh: QUE GOAN WIE MANADO.

Sembari bertindak kloear deri tempat meubersiken badan (mandi) kita segra mendoedoe kemana tempat, jang oleh itoe soedah disediakan barang sautapan. Pembatja! Sekalipoen barang daharan itoe tidak bagitoe lediat rasanjs, tapi hati kita ada bergoembira, kerna pandang adik-adik'koe ada dalam kewerasan, dan jang soeda didjelmaken pada kita ada dalam ke'akoaran.

Selang seprampat djam soeda abis kita bikin perhitoengan dengan itoe makanan. Djoestroe itoe waktue lontjeng memperdengarkan lagoe jang kedalapan. Lajiknja bagi kita, segala pekerdjaan sedari siang soeda kita selesekan, tapi itoe malam kita sedang sanget repot, tjari koker dan tinta serta sediaken kertas, boeat maos landjoetken isinja itoe kalimat jaitoe: „Ka tja Bagi Soeaminja Orang.“

Ibaratnja soeda ada tapi beloem sedia hadjoenja.

Sebenarnja itoe malam lantaran rasa seker, pekerdjaan itoe kita maos oeroengken, akau tetapi manoesia tida, tapi roepnja natuur pada memakaken akan kita melakoeken isi rautnja njanja kalimat terseboet pada itoe masih. Prabotan jang hendak digoenakan akan menoesis soedah pada klair. Waktue soeda kita pegang koker boeat menoesis, dengan mendadak hati kita berdebar-debar dan tangan bergoembiran, makaaja itoe kita lebih awas dan perbatiken atas ini soal jang sekijan lama terpendam dalam batin kita, agar dengan terbantoe dan iektuar oleh pembatja, kepentingan dan kefaelahan didapetin semungkin loeas. Moedah2an dengan apa jang hendak kita toetoeerken dibawah, akan nanti dianggep oleh sekalian pembatja sebagai sendjata kesaktian bagi sesoeatoe roemah tangga.

Djadi soeaminja orang, terostama baroes poenja batin menghakim jang matang dan sempoerna, soepaja selak seloeknja kehidoeapan diketahoqi dengan djelasnja.

Satoe soeami jang menjuta ada nafas deri kebroentoengan dan keberesan roemah tangga. Menjuta moesti berarti pengorbanan diri, tapi boekan boeat boeroe kebroentoengan diri. Lelaki oemoenja tabeat aseran dan kasar, maka gampang loeka boeat perlakoeran tida patoet. Sebaliknya gampang djoega bati lelaki menaro kasian dan ridlah, djikaloe istrija terlakoe memoesaken. Soeami moesti djadi pemimpin, jang pegang haleuan, baroeslah bisa ada penguasaan jang broentoeng. Banjak lelaki kawin lantaran maos depetken rasa manis dan goerinja sadja, tapi apa2 jang koerang enak tida diperdoelken, itoelah tentoe boekan artinja mendjadi soeami orang. Lelaki srngkali impiken satoe istri jang bisa membantoe padanja dengan tenaga dan pikiran, jang bisa atoe roemah tangga dengan beres, dan oeroes pendidikan anaknja, tapi djarang lelaki jang oesbaken diri boeat mendjadi kesenangan dan kebroentoengan istri, maka timbangan djadi brat seula, lantaran soeami itoe tida kenal artian dirinja poenja maksoed, jang dititahkan oleh natuur (benda jang tida bisa di verandert).

Akan disamboeng.

Ontwerp begrooting Minahassaraad boeat tahoen 1928

Djoemlahnja begrooting M. R. boeat tahoen 1928 besarnja f 826.997.10, boeat wang masoek kloear.

Dari pada wang masoek (pendapatan) kami seboet sadja beberapa jang terostama, misalnja:

Pendapatan belasting djalan f 250.000; belasting kendaraan f 50.000.-; pendapatan pasar2 f 42000.-; subsidie dari Gouvernement f 252.925.- ds.

Dan dari wang keloeas (belandja) kami seboet: Oukos bestuur (gadji2 secretarie dll.) f 48.845.-; financien f 71.715.-; Techn. dienst f 586.189.-; pasar2 f 42000.-; perawatan kesshatau (geneesk. dienst) f 22500.- ds.

Sekarang marilah kita selidiki angka2 jang terseboet diatas. Kita dapat kenjataan, bahwa soember pendapatan jang oelama boeat M. R. ialah Verkeersbelasting alias belasting djalan, berikot belasting kendaraan dan pendapatan pasar2. Kaloe wang ini diterima semoes djoemlahnja ada f 34200.- atau 41 procent dari

Di segala ramean, selaloe moesti ada:
Champagne „Lanson Pere & Fils”
Selaloe ada sedia partij baroe.

Lekas atoe pesan.

Importeurs: Handelscompagnie voorheen Direks & Co, Manado.

semoes pendapatan. Subsidie jang diharap bakal didapat dari Gouvernement besarnja f 252.925.- itoe ada sama dengan 30,5 procent dari semoes. Dalam djoemlah f 826.997.- itoe ada terhisap djoega sisa wang (saldo) dari tahoen ini jang dikira besarnja f 112.000.- atau 13,5 procent.-

Akan disamboeng

Correspondentie.

Toean Ban Siao. Memang tentoe kami soeka tempatkan toelisan toean. Tetapi sehoesoeboenja, baik ah toean kirunkan pada kami satoe geleidebrief boeat toelisan itoe, jang ditandatangani dengan nama sedjati oleh toean. Sedapatnja soerat itoe, kami lantas moeat toelisan toean.

R-d. K. H. P.

PEMBERITAHOEAN

Diberitahoekan kepada orang-orang jang wadjib membajar padjak jang telah menerima soerat-soerat aanslag padjak roemah tangga dan penghasilan negeri oentoek tahoen 1927 lebih dahoeleoe dari 1 September 1927 bahwa merika itoe boleh membajar angsoeran padjak roemah tangga dan penghasilan negeri jang telah laloe pada 1 December 1927 tiada dengan denda selambat lambatnja pada 2 Januari 1928.—

Manado, 16 December 1927.—

De fd. Inspecteur van Financiën,
Hoofd der Inspectie Manado.

Lelang sebab hendak berangkat.

Moelai djam sepoeloe pagi

pada hari **KEMIS tgl. 22 December 1927**

diroemahnja toean:

**J. L. VAN RHEENEN,
di SARIO**

dari pelbagai perkakas roemah jang terpelihara baik, roepa roepa gambar jang diboeat dengan tangan (schilderjen) dan satoe BUICK-automobil dengan 4 cylinder, auto mana djoega boleh dibeli dibawah tangan

Pendjoela,

K. S. QUE

Pemberitahoean.

dari pendjoelan dibadapan orang banjak dengan perantaraan kantoer lelang di Manado pada hari Sabtu tanggal 7 hb. Januari 1928 pagi djam 10 di Wasian (Tonsea) dari jang soedah diambil beslag pada 19 Juli 1927 dari I Hermanus Kolondam di Wasian, II achli varits dari Timotius Lumempow di Wasian geexecuteerden, atas permintaan dari HO KOEN KIE berdagang di Manado, executant, I dari pertama:

hak pakei atas sebidang tanah besarnja sekira-kira satoe bouw terdoedoek di Kadoemoet, kepolisian Wasian, dengan semoes pohon-pohon, tetanaman dan peroesahan atasnja, antaranja 60 pohon kelapa berboeah dan bersipat pada fibak:

Oetara dengan kebon kelapa dari Hanok Nay Timor dengan djalan raja ke—Likoepang. Selatan dengan kebon kelapa dari Grietje Turangan. Barat dengan kebon kelapa dari R. Mangowal.

II dari kedoea hak pakei atas:

a. satoe kintal dan sebidang tanah terdoedoek di negeri Wasian dengan semoes pohon-pohon, tetanaman dan peroesahan atasnja, antaranja 20 pohon kelapa berboeah dan bersipat pada fibak:

Oetara dengan kintal dari Emil Mangkeij, Timor dengan djalan raja ke Likoepang. Selatan dengan djalan ketjil. Barat dengan kebon kelapa dari Feeintji Kolondam.

b. sebidang tanah, sebahagian kebon kelapa, sebahagian kebon sawah dan sebahagian telaga, terdoedoek di Kadoemoet, kepolisian Wasian dengan samoes pohon-pohon, tetanaman dan peroesahan atasnja, antaranja 180 pohon kelapa berboeah dan bersipat pada fibak:

Oetara dengan kebon kelapa dari Frans Lumempow. Timor dengan kebon kelapa dari Manoeel Rotinsulu, Selatan dengan negeri Wasian. Barat dengan djalan raja ke Likoepang

De bg. deurwaarder
met de executie be-
last.

V. E. Kalangie.

Feuilleton.

Harta tjoerian.

oleh J. M.

(11)

Kawan kawan Saleh soedah bersedia akan menangkap moesoehnja jaitoe Masoso. Mereka itoe tahoe berapa orang jang selaloe mengawani Masoso djika ia hendak kemana ialah tiga orang boedaknja jang koet koet belaka. Adalah sepoeloe orang jang soedah bersedia akan menangkap Masoso dengan pengiringnja. Saleh soedah atoe bahwa boeat menangkap Masoso soedah djoekoeop doea orang karena ia berbadan ketjil apa lagi koerang koet, sedang delapan orang bersedia akan menangkap tiga pengiringnja Masoso itoe.

Lihatlah Masoso berdjalan didalam boetan itoe dengan tiga orang pengiringnja tiada sekali mereka itoe berpikir bahwa bahaya ada mengantjam, hanja tiada lain jang dipertjakkapkan mereka itoe, bahwa ta dapat tiada seratoes ringgitnja Saleh akan dibawa poelang oleh Masoso, tetapi dengan terperandjat mereka itoe soedah ditangkap dengan moeloet dan mata teroes ditoeoep dengan kain. Tangan dan kaki segera diikat dan mereka itoe rasa soeda dinaikan diatas koeda laloe dilarikan dengan sederhana derasnja. Keempatnja ta dapat meloepoetkan diri, karena terikat erat erat. Adalah kira kira 20 menit mereka

itoe dilarikan, kedegaran ombak laot. Berbahaja benar orang tangkapan itoe kerna ta dapat bernapas dengan baik. Tetapi ta lama mereka itoe rasa soedah ditoeoerankan dari atas koeda dan dimoet diatas perahoe laloe didjoeangkan. Ta koesa lagi Masoso bergerak, perlahan lahan pikirannya moelai hilang, kerna ta dapat bernapas lagi demikian poen keadaan pengiringnja. Keempatnja dibawa naik diatas perahoe besar, laloe ditidoerkan diatas lantai.

Waktue keempatnja ditidoerkan diatas lantai perahoe ta tahoe diri lagi karena soedah pingsan.

Betapa besar goesarnja Kraeng Saleh waktue melihat moesoehnja itoe ta dapat lagi dikatakan. Ia periksa badannya Masoso dan segala wang dan barang jang ada dibadannya dirampes semoesnja. Sesoeahnja merampas berobalah pikirannya Saleh dan dipanggelnja segala anak boehnja dan ia berkata: „Kamoe lihat sekarang jang kita ada sangat beroentoeng; wang bersih jang ada kedadapan dibadannya tangkapan kita ada lebih dari doea ratoes ringgit, mana lagi tjintjin dan kerisnja jang dari pada mas belaka, tentoe harganja tiada koerang dari pada seratoes ringgit, menjadi kita orang soedah dapat lebih tiga ratoes ringgit; kalau kita orang djoel keempatnja tentoe tiada lebih dari doea ratoes ringgit harganja, djadi pada pikirankoe ta oesah kita orang bawa ini empat orang tetapi lebih baik boeing sadja kedalam laot. Apa lagi kalau kita orang biarkan mereka itoe hidoep, boleh djadi salah satoe dari mereka itoe meloepoetkan diri dari perhambaan dan boeka kita orang poenja rasesia.“

Anak boeah perahoe ta dapat melawan ke hendak djoeragan-eja dan saoes perahoe diangkutlah laloe berajar arah eelatan.

Setelah tanampak lagi daratan dan dirasnja soedah sampai ke tempat jang terdalam maka diikatkan bersama sama keempat orang itoe laloe diikatkan poela segoeh batoe jang besar dan diboeang kedalam laot. Kasihan, mereka itoe mendapat kematian dengan tiada tahoe diri.

Angin baik datang dari boeritan, menjadi perboe laksana dihamoet oleh moesoech ladjoenja selaloe arah keselatan.

Pada malam jang keloea kira-kira djam sembilan malam nampak soedah lampoe pajoeloe laot (Vuturtoen) dimoeka Saleh dan ta lama kelihatan seboeah perahoe kira-kira antara lima poeloe depa. Saleh menarik lanternja perahoe doea kali keatas dan ta lama poela kelihatan perahoe jang lain itoe menarik lanternanja keatas tiga kali. Itoelah kawan mereka itoe jang soedah berajar lebih dahoeleoe. Kedoea perahoe dirapatkan satoe sama lain dan Tolok kepala perahoe lain itoe pindah keperahoe jang besar dan bertemo dengan Saleh.

Bertanjalah Saleh: „Bagaimana ehabat Tolok.“

„Berdjalan baik, Kraeng. „Saleh Tolok. „Kami soedah sepakat dengan kepala kamponenja—demikian Tolok meneroeskan perkataannya—bahwa lebih baik sesoeahnja merampoeok, maka roemah itoe dibakar. Kalau sempat lebih baik sekalian orang dalam roemah itoe diboeoeh dan dibakar bersama-sama dengan roemah itoe.“

„Berapa ora g aslam roemah itoe?“ Tanja Saleh.

„Tjoema doea orang“ djawab Tolok.

Akan disamboeng.

BOLEH DAPAT DIMANA-MANA
TEMPAT DALAM BLIK

DARI

1 SAMPAI 2 POND.

Kalau minta boleh dapat GRATIS blik
jang ketjil, selakoe reclame.

Importeurs *NECUMY Manado.*

KERTAS BOEAT SIGARET
JANG PALING BAIK

Bintang Mas Parijs 1900
Berediploma St. Louis 1904
Laik 1905
Hors Concours Lid Jury Leaden 1906

Zig-Zag

Dari Paberiek **BRAUNSTEIN FRERES**
Boulevard Exelmans, **PARIJS** (T. Perantjis)
Mintalah kertas jang terseboet pada semoea toko-toko roko.

Bagaimana orang jang lemah
mendapat kekoeatannja
kembali?

Kalau engkau berasa lemah dan zenuw lemas, tentoe engkau kepingin koeat seperti orang lain. Bikinlah toeboehmoe koeat dan zenuwmoe djoega dengan memakai Sanatogen. Sanatogen tentoe menghilangkan semoea kelelahan - dan kekoeatanmoe seperti lelaki lekas kembali dan engkau tinggal sehat dan berasa maoe hidoep lebih lama.

Toeon Ip Loo Siu, Hakim Perdamaian, seorang saudagar jang masjhoer di Hongkong, bertjerita bagaimana dia berasa lesoe dan oerat lemas:

„Didalam setengah tahoen saja pakai Sanatogen”, katanja, „dan saja poenja kekoeatan bertambah-tambah sampai saja berasa kembali seperti moeda remadja jaitoe waktoe doea poeloeh tahoen dahoeloe”.

Sanatogen memberi kekoeatan baroe - belilah ini hari satoe botol.

Obat ini tidak pernah bersinggoeng dengan tangan dipabrik atau waktoe memboengkoesnja. Boleh didapat pada semoea roemah obat dan toko-toko.

SANATOGEN
OBAT BIKIN KOEAT SOEMSOEM

Kalau toean kirimkan postwissel
35 sent.

Kita kirimkan keadres toean 1 Zak almanak dan 1 Kalender th. 1928 jang bagoes.

Pesan teroes kepada
Lettermakerij „ATTENG”
di **PASSO.**

Postkantoor Langoan — Manado.

Sakit Kepala

atjapkali disebabkan oleh pentjernaan jang tidak baik. Pil Foster inilah obat jang bekerdja perlahan-lahan, membikin engkau menjadi sehat kembali dan bisa boeang air besar dengan gampang.

Pil Foster boeat peroet beser (Foster's Maagpillen) boleh didapat disemoea roemah obat dan toko. Harganja f. 0.80 sebotol.

Sakit Koerang Mani

lekas toewa dan tida nafsoe pada perampoean, itoe semoeanja dengan lekas bisa dinjahkan oleh memakai Pil Sexofortin.

f 4.- satoe doos, disemoea roemah obat. Wakil: Volksbelang, Noordwijk 7, Weltevreden.

SEXOFORTIN
WETTIG GEDEPONEERD

Perhatikanlah

jang nama Boldoot moesti ada pada toetoeapan dari semoea botol

Eau de Cologne Boldoot
Djagalalah soepaja tidak dapat botol tiroean.

KESEDANGAN,

kegirangan hati, oedara bersih, tetap djalankan kebiasaan, tjoekoop kesenangan dan tidoer, pergerakan toeboeh dan atoean hidoep dengan sepantasnja itoeolah jang teroetama baik dan herpaedah bagi diri boeat djaga toeboeh soepaja sehat, piara boeah pinggang (gorindjal) tinggal sehat dan orang boleh lepas dari punggodaan asam kentjing.

Adakah orang ingat, bahwa perasaan sakit dipinggang, sakit kepala, penjakit kentjing dan gemoeng bengkak ajer ialah soeatoe penjakit jang ditimboelkan oleh peri kehidoepan?

Terlaloe banjak makan, selaloe pakai minoeman keras, banjak minoem roko atau madat, koerang djaga diri boeat lawan keadaan hawa negeri, dan terlaloe sedikit djalankan pergerakan toeboeh jang sehat dan sedikit senagkan diri, tentoelah semoeanja lama lama lemak boeah pinggang. Dan kemoedian timboellah kesoesahan.

Sakit belakang, sakit kepala, penjakit kentjing, gemoeng bengkak ajer, penjakit karang dan poesing-poesingan jaitoe tanda-tanda jang menoendjoekkan bahwa ada terlaloe banjak asam kentjing dalam dara, dan dalam hal itoe boleh timboel babaja penjakit ketoesoekan gerindjal dan tempat kentjing, dan penjakit-penjakit boeah pinggang jang terlaloe penting.

Perhentikan semoea kebiasaan jang tida baik dan tolonglah lekas gerindjal dengan pakai Pil Foster boeat sakit belakang dan boeah pinggang. Obat ini tiada mengenai dan roesakan isi peroet, tapi ia boleh dipertjaja serta terlaloe baik sekali dipergoenakan oentoek obati matjam-matjam penjakit boeah pinggang.

Pil Foster boeat sakit belakang dan boeah pinggang (Foster's Ruggju Nieren Pillen) boleh didapat pada Rathkamp & Co., di Betawi, Semarang, Soerabaja Medan Djokja dan Makasar, wakil besar, dan pada semoea roemah obat dan toko-toko dengan harga f 2.— satoe botol.

LEMBARAN TAMBAHAN Keng Hwa Poo

No. 25

Tahoen ke- 9.

24 December 1927

1 Tjap Dji Gwee 2478

Katja bagi soeaminja orang.

(Samboengan)

Soeami jang berboedi adalah itoe orang jang jeloes berada di damping istrinja waktos sang istri ada di dalam sakit, dan djadi penghoboer waktos si-istri di dalam soesab. Satoe istri jang mempoenjai soeami bagini, tentos bakal hidoep dalem goembira. Satoe soeami jang taos kewadjibannya roemah tangga ada itoe soeami jang haroes dapet harga sebagai satoe soeami sedjati. Jang terostama satoe soeami haroes mempoenjai ialah itoe ketjintahan batin deri pada mempoenjai ketjintahan di labir. Soeami bagini, boekan sadja dalem roemah tangga haroes dapet kehormatan, tetapi bagi siahwee. Poen ada sanget bergoena, kerna sasoesanja djadi bapanja orang, ia bisa didik anaknja boeat djadi pendekar kapan soedah besar. Sebagai satoe soeami, kau haroes adjar istrimoe dengan perkataan aloes dan sabar, soepaja ia ini djadi taro indah dan hormat padamoe, boekan sekali dengan kekarasan. Satoe soeami jang sedjati, adalah itoe orang jang haroes korbanken segala apa boeat goenanja ia poenja anak istri, terostama ia haroes ambil penoeh perhatian boeat si-istri poenja kesoesahan, kesenangan, kesakitan dan kesehatan.

Kerna nasibnja satoe istri setia ada di dalam tangannya ia poenja soeami, jang satoe kali maenika ada berarti ia soedah serahken djiwanja pada ia poenja soeami, pada siapa ia poenja kebroentoengan ada bergantoeng. Satoe istri jang bidjaksana ada satoe kawan hidoep soeami jang membawa kebroentoengan.

Dengan istri bagitoe tida brat ia lakoeken segala kewadjiban seperti soeami. Kelakoennja soeami djoega penting, lantaran satoe istri bidjaksana seama lelaki bangpak, tentos soesab mengedjar kebroentoengan. Betoel rasa tjinta bisa sinkirin halangan, tapi rasa tjinta jang besar djoega bisa binasa lantaran kelakoean tida bedjik deri soeaminja. Kaloe kagetiran soeda ada dasarnja, sesoetoe perkara katjil tjoekoop boeat timboelin perkara besar. Padetnja dompet tida nanti bisa toeloeng panggil datangnya tjinta jang ilang, malaban dompet padet sringkali timboelin kelakoean jang loekaken hati istri, jang laloe hidoep berdoeka dan sengsara. Tjinta tjoema kenal moeljanja batin, tapi tida bagitoe perdoeliken oewang. Djikaloe kita oepamaken satoe istri seperti satoe poehoen dan soeami

ada mendjadi toekang tanemannja, adala soeami wadjib selaloe siram poehoen itoe dengan ia poenja katjintaan, soepaja dalem waktos panas, itoe poehoen tida mendjadi lajoe. Boeat membikin boeahnja poehoen mendapat rasa madoe, maka sringkali poehoen haroes disiram sama aer goela.

Banjak antara prempoean Tionghoa kawin boekan boeat hidoep bersama soeaminja, tapi hidoep boeat lakoeken sadja segala pengorbanan bagi soeaminja. Itoelah ada artian kadoe-doean soeami jang kliroe. Sang istri nanti merasa poeas dan broentoeng, bila ia dapetken keadaan soeami istri hidoep roekoen, keadaan roemah tangga ada aman, dalem roemah tangga bagini ada dirasaken sebagai sorga.

Tapi tida ada jang lebih mendjenkelin lagi deri pada si-istri dapetken ia poenja soeami ada djadi pentopan, pemabokan, pengroyal dan platjoeran. Hidoep dengan tjara bagini tida beda seperti berada dalem naraka. Soepaja lebih sempoerna perloe disimpun dalem hati sebagai penawar ini empat baris kata seperti, tadjaman otak, soepaja bisa pitjaken soeal dan taos keharoesan, kebedjiken, soepaja bisa berlakoe adil. Tindes napsoe mata krandjang, soepaja terloepoet deri plezieren njasar jang borosin oewang, bahajaken badan. Mempoenjai katjintaan tetap dan djoedjoer, soepaja bisa broentoeng poenjakan hati sang istri. Hati moeda tida bisa bedahken tjinta dan birahi, maka berbahaya boeat pakeaken diri djadi soeami. Tjinta inggat kewadjiban, tapi birahi tjoema inggat kesenangan. Achirnja tentos sanget menjedikan tjilaka bisa datang djoega deri soeamie sendiri, djika maoe semoea kakoesaan sendiri, pandang istri seperti boedak bli'an, dan tida kenal rasa kasian. Kaloe soeda terdjadi bagitoe, perboehoengan tida berarti lagi tjinta. Istri jang disiasaken bagitoe tentos lantes menangis. Djikaloe ia bidjaksana, tentos mentjari dasar bedjik dan tjara jang agoeng, tapi apa terdjadi djikaloe istri kalap sama napsoe membalas goenaken sadja katjoepetan hingga soeami-istri berhadapan seperti moesow (setro) banjak jang kata, djika bertinggal di satoe kasteel jang indah dan saban hari dapet disoegoeken makanan-makanan jang enak serta dalem brandtkast penoeh padet, haroeslah itoe dinamaken hidoep broentoeng.

Kaloe orang pake anggepau demikian ternjata amat kliroe, seperti kita telah toetoeken di atas, ketjintaan sedjati dan hidoep broentoeng boekan asal pengaroenja oewang meloeloe, melainkan keharoesan deri segala apa ada pokok deri terbitnja katjintaan soetji. Satoe istri jang sabar, kaloe dapet diperlakoesan tida patoet deri sang-soeami, nistjara tida oeroeng lagi moetiara mata akan meugali kerna sednja. Pempatjal terostama kepada toean2 jang soeda djadi soeami orang, bagaimanakah pengrasaan masing2 dalem batin mengbatim tentang hal ini??

(Penoelis) satoe soeami jang bidjaksana akan tida tega melihat aer mata moesti meugali, kerna djatongnja setetes moetiara mata deri si-istri jang berboedi, ada berarti bagi itoe soeami, tersoembel satoe kilo daging bagian oeloe ati dengan paksa.

Nong-nong, berbaring terdengar soeara-ajakkoe, menita kita

mengaso kerna soeda djaoeh malam.

Noo pematjal kepaksa kita brenti doeloe sampe disini, dilain nomer kita akan koendjoengi pematjal lagi.

M U T A T I E S.

Benoemd:

a. tot hoofdpolitieopziener bij de Algemeene Politie en geplaatst bij de Algemeene Politie ter hoofdplaats Manado,

J. H. BECK.

b. ambtenaar van buitenlandsch verlof terugverwacht.

Overgeplaatst:

a. van de Hollandsch Inlandsche School te Tondano naar de Hollandsch Inlandsche School te Manado, de Inlandsch onderwijzer

W. KALIGIS.

b. van de Hollandsch Inlandsche School te Manado naar de Hollandsch Inlandsche School te Tondano, de Inlandsch onderwijzer

P. L. NENDOE.

o. a. dat hij tevens belast zal zijn met het geven van maleische lessen aan de M. U. L. O. aldaar.

Belast met de waarneming der betrekking van:

hulponderwijzer bij het Openbaar Inlandsch Onderwijs en geplaatst aan de Inlandsche school der 2e klasse te Ampana (afd. Poso Residentie Manado)

L. W. WANGANIA.

thans candidaat-hulponderwijzer werkzaam aan de Volksschool te Veedele (Afd. Poso Residentie Manado) tot vaccinateur van het vaccinedistrict Talaud-eilanden (standplaats Paleleh)

T. PANSALANG.

candidaat-vaccinateur te Beo.

Eervol ontslagen:

de cipier der 4de klasse van 's lands gevangenis te Loewoek, met ingang van 30 December a. s.

G. G. MAMAHIT

Handel in Kantoor-, Schrijf- en Schoolbehoef ten

Boekbinderij en Stempelgiet erij

ROYAL
SCHRIJFMACHINES

f 275.

KANTOORMODEL

No. 10

MAANDKALENDERS

SCHEURKALENDERS

		JANUARI				Louvain	
ZONDAG		7	14	21	28		
Maandag	1	8	15	22	29		
Dinsdag	2	9	16	23	30		
Woensdag	3	10	17	24	31		
Donderdag	4	11	18	25			
Vrijdag	5	12	19	26			
Zaterdag	6	13	20	27			

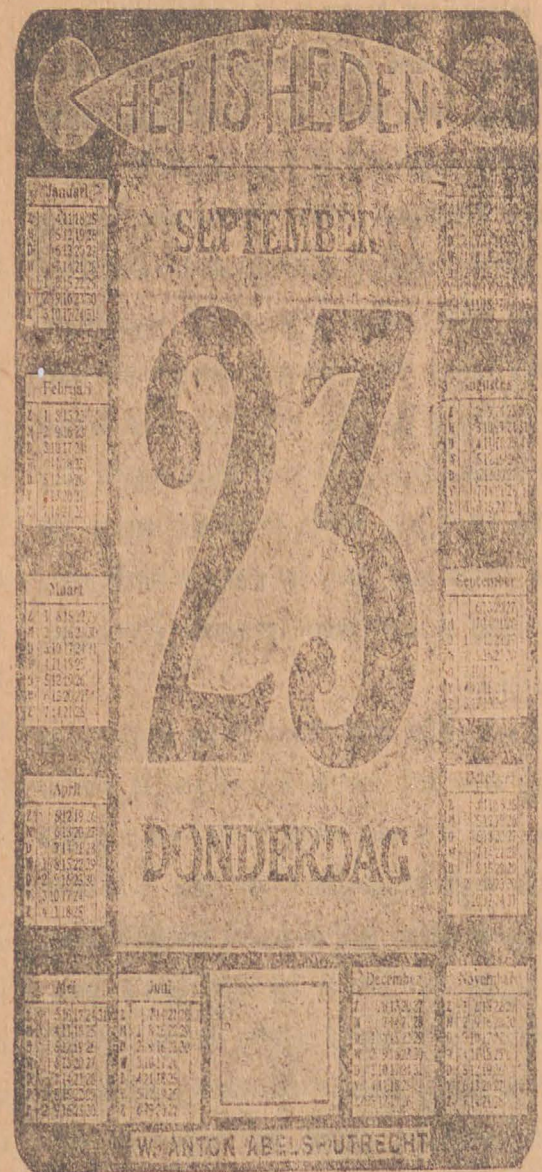
DJANGAN LOEPA!

1928

VISITEKAARTJES

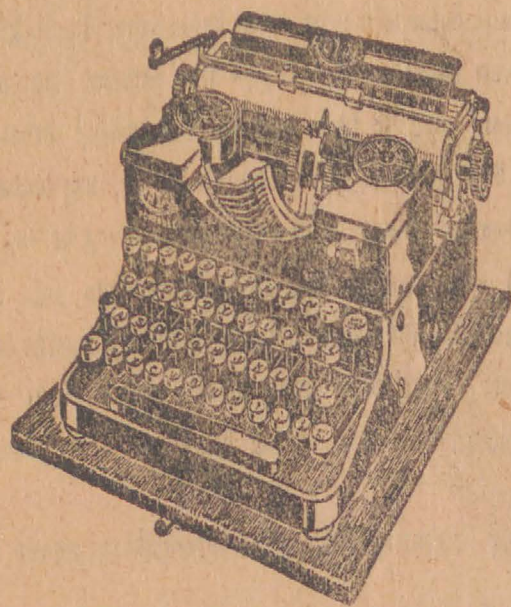
1928

PESAN LEKAS

ROYAL PORTABLE

f 175.— compleet.

MACHIN PERDJALANAN

boleh pakai djoega dikantoor, sebab maat kertas dienst

HOLLANDSCHE EDITIE

VAN DE KENG HWA POO.

1e Jaargang No. 4.

Versc hijnt
op den 1sten en 3den Zaterdag van de maand.

Redacteur:
C. P. HERMANSES.

GRATIS VERSPREIDING.

ADVERTENTIE- EN NIEUWSBLAD VOOR MANADO EN DE OMSTREKEN.

PLAATSELIJK NIEUWS.

Verkiezing of geen verkiezing?

Zooals bekend worden tot dusverre de leden van onzen gemeenteraad op voorstel van het bestuur, door de regeering benoemd. Vergeleken bij Ambon, waar reeds jaren de gemeenteraadsleden worden verkozen, is Manado, hoewel groot en belangrijker dan Ambon, op dat gebied ten achter. Begrijpelijk dat er in onze veste sedert eenige maanden een beweging gaande is voor de invoering van verkiezingen van gemeenteraadsleden. Ook in den boezem van den gemeenteraad zelf voelt men, dat het zoo langzamerhand tijd wordt, dat men zich over het vraagstuk uitsprekt. Op de gemeenteraadsvergadering van 22 dezer zal deze kwestie dan ook een van de agendapunten uitmaken.

Wat de gemeentenaar het liefst heeft? Van de weinigen, die belangstellen in gemeentezaken kan gezegd worden, dat het gros vóór de invoering van een verkiezing is. Doch er zijn er natuurlijk ook gemeentenaren, die er tegen zijn.

De eerstgenoemden redeneeren: Worden de raadsleden verkozen, dan krijgen wij in den raad een vertegenwoordiger, dien wij zelf gewenscht hebben en geen die ons opgedrongen is. Daarbij krijgen wij middels verkiezingen een raad, samengesteld uit leden, die hun meening vrijuit zullen uiten, zonder zich telkens van te voren te moeten afvragen of ze wel in den geest van dengene die ze voor een benoeming tot raadslid heeft voorgedragen, hebben gesproken of gehandeld.

Daartegenover staat de meening der tegenstanders van verkiezingen van raadsleden, die redeneeren, dat men door verkiezingen ongewenschte elementen in den raad krijgt. Als het bij benoeming blijft, dan heeft men dit voordeel, dat men in den raad mensen krijgt, die er ook op hun plaats zijn. Met de invoering der verkiezingen krijgt men verdeeldheid, immers worden daardoor de gemeentenaren in verschillende partijen verdeeld!

Aldus redeneert men ongeveer. Wij voor ons, sluiten ons aan bij de voorstanders van de invoering der verkiezingen. Niet alleen, dat men daardoor een raad krijgt die naar de eischen des tijds is samengesteld doch ook een, waarin iedere bevolkingsgroep door haar gewenschte representant wordt vertegenwoordigd. In ons volgend nummer zullen wij nader op deze kwestie terugkomen.

Eigenaardige ziekteverschijnselen.

Een paar dagen geleden overleed op Singkil een Sangireesch meisje na nauwelijks eenige uren ziek te zijn geweest. Zondagochtend zat ze nog aan het heilige avondmaal; dien avond kwam ze nog in de kerk. In den nacht kreeg ze last van buikloop welke echter pijnloos verliep. Tegen den ochtend kreeg ze een benauwde borst, in de ochtenduren was haar toestand zoodanig, dat ze meer dood was dan levend.

In den voormiddag werd een dokter gehaald, die een injectie gaf. Het meisje knapte daardoor wat op, viel in een rustige sluimering, doch toen ze tegen drie uur in den namiddag wakker werd, was het voor het laatst, want eenige minuten daarna overleed ze. Naar verluidt zou het Sangireesch meisje, dat in de Pikat is overleden, aan dezelfde ziekteverschijnselen zijn bezweken. In de kampongs zijn verscheidene personen door eenzelfde ziekte aangetast, doch door tijdig medicijnen in te nemen, zijn ze er bovenopgekomen. Wij vragen ons af, wat voor ziekte het kan zijn. Choleraverschijnselen zijn het niet, tenminste voor zoover een leek het kan beoordeelen. In verband echter met de alarmeerende berichten in de Javabladen omtrent een cholera epidemie aldaar (Batavia is o. a. besmet verklaard) is een nauwkeurig onderzoek naar die eigenaardige ziekteverschijnselen wel aan te bevelen.

Mutaties bij het Christelijk onderwijs.

Naar we vernemen is de heer J. Mulder, thans met verlof in Holland, benoemd tot hoofd van de school tot opleiding van Christelyke onderwijzers te Koeranga in de plaats van den heer B. Berends ten Kate.

In de plaats van den heer van Rheenen, wvd hoofd van de Christelyke Jongensschool alhier, die in verband met de ziekte van zijn vrouw overhaast moet vertrekken, is op gemelde school geplaatst de heer Bechger, onderwijzer aan de Christelyke Jongensschool te Tomohon.

Hm. Toea verkiezing te Kolongan.

Een medewerker schrijft ons:

Naar wij vernemen, zal den 20sten dezer eene Hm. Toea verkiezing plaats vinden voor de negorij Kolongan (Tonsea).—

Volgens onzen zegsman moeten er niet minder dan 12 candidaten zijn en het is wel begrijpelijk, dat er druk gepropageerd en „geheschen" wordt. Er gaan thans stemmen op voor den wakil Hm. Toea— den heer Unsulangie— den vermoedelijken favoriet van het Districtshoofd van Tonsea, maar, heette het verder, zou zelfs deze met een op het oog kleine voorsprong niets te betekenen hebben bij de massa, die ook al weer vermoedelijk de candidaten Mantiri en Sumezei zal willen steunen.

Weer een ander acht het gewenscht dat er gewacht moet worden tot de nieuwe Hm. Besar thans nog te Manado zal zijn opgetreden.

Wij zijn echter van meening, dat de verkiezing gedurende het bestuur van den huidige Hm. Besar van Tonsea net zoo goed zonder wanklank zal aflopen, ofschoon het incident van Macemie ons te dienopzichte wel wat een beetje apocrief doet stemmen.

Op inspectie.

Met de boot van 23 dezer arriveert alhier Baron van Lynden, landbouwconsulent te Makassar, voor een inspectietocht door de Minahassa.

Dr. Ratu Langie.

De „Bintang Timor" weet mede te deelen dat de heer Ratu Langie, volkraadslid en secretaris van den Minahassaraad, op het kantoor van den Adv. van de Decentralisatie is tewerkgesteld. De heer RL treedt dientengevolge als MR-secretaris af. Naar verluidt, heeft de heer Wilson Mononutu, de door de regeering roodgestempelde ex-student, thans te Batavia werkzaam, naar het secretarisambt gesolliciteerd.

WAT IN DE KRANT STOND.

Leprabestrijding.

Rusteloos zoekt de wetenschap.

Gevonden?

Rusteloos zoekt de medische wetenschap naar middelen ter bestrijding van die ziekten der menscheit, welke tot dusver nog geen afweer of afdoende bestrijding hebben gevonden. Te vroeg meent men

soms „het" middel te hebben gevonden, totdat na verloop van tijd blijkt dat ook dat niet afdoende bleek—men had gefaald, doch ook dit kon slechts aansporen den drang tot doorzetten.

Een nieuw gebruik schijnt thans te zijn ontdekt voor de vleezig opgezwollen vruchtsteel van de Anacardium occidentale (fam. Anacardiaceen), een boom welks vruchten („olifantsluizen") een scherp bijtend hars bevatten. Een officier van gezondheid in Portugeesch-Indie, dr. C. Gracias, die daarheen was gezonden met een speciale opdracht betreffende cholera-bestrijding in het Satari-district te Maulingem (Goa), nam een geval van lepra waar, dat werd genezen door een uitsluitend dieet van de vruchten van den hierboven genoemden boom. In Mei van dit jaar trof hij in de anacardiumbosschen een Hindoe-lepralijder aan van ongeveer 40 jarigen leeftijd. Een onderzoek instellend naar dezen man, vernam hij dat de Hindoe de ziekte eenige maanden geleden had opgedaan in de Ghats, waar hij toen werkte. Teruggekeerd naar huis met deze ontzettende ziekte werd hij door zijn familie en vrienden verstooten. De man had niets om te leven; hij werd verjaagd van elke deur waar hij kwam om voedsel te bedelen.

Wanhopig zocht de man toen een toevlucht in de bosschen van Satari, waar hij rondwaalde, zich in het leven hield met wilde vruchten, in hoofdzaak echter met die van de anacardium, welke daar overvloedig voorkwam.

De man verklaarde dat hij voordat de dokter hem zag, in een veel verschrikkelijker stadium had verkeerd. Hij at slechts de vruchten van de anacardium, nam geen medicijn. Daar geen enkel werk, voor zoover den officier van gezondheid bekend van de anacardiumvrucht melding maakt als een anti-lepramiddel, begon deze zich voor het geval te interesseeren en observeerde den man van tijd tot tijd. Toen de dokter den man na eenige dagen weer ontmoette bij dezelfde anacardium-bosschen, constateerde hij reeds een belangrijke verbetering. De man was toen in staat in de boomen te klimmen, waarin hij des nachts verbleef om het gevaar van wilde dieren te vermijden.

Toen de dokter hem na verloop van eenigen tijd weer ontmoette, vond hij den Hindoe nagenoeg hersteld en goed gevoed.

Bij het einde van den termijn hem voor zijn opdracht gegeven, ging de dokter den Hindoe voor de laatste maal nog eens opzoeken. De man was evenwel niet te vinden en de arbeiders, die dagelijks de vruchten plukken, deelden hem mede dat de Hindoe twee dagen tevoren, geheel vrij van de ziekte, en met herkregeen lichaamskracht, was vertrokken.

De dokter verklaart dat het een zuiver lepra-geval was in een vergevorderd stadium. Het was zeker dat de lijder geen medicijnen innam en nagenoeg niets anders gebruikte dan de vruchten van de anacardium.

Tijdens zijn onderzoekingen werd hem medegedeeld dat bij sommige hardnekkige huidziekten een dieet van bovengenoemde vruchten heilzaam was gebleken.

De wetenschap heeft nog niet opgehelderd welke de actieve bestanddeelen zijn van deze vrucht, welke een zoo gunstige werking zouden uitoefenen; deze studie zij thans aan hen, die de lepra-therapie onderzoeken.

De anacardium occidentale is inheemsch in Amerika en werd door de Portugeezen naar Britsh-Indie overgebracht, waar deze boom zich geheel heeft aangepast.

(Loc.)

Verkrijgbaar bij Toko KOPPA:

CIGARETTEN:

Ed. LAURENS.

„Le Khedive“

PRINCE DE MONACO

(Goud mondstuk).

FINE No. 12

(Zonder mondstuk).

HIDALGA

(Goud mondstuk).

De Importeurs:
JACOBSON van den BERG & Co.

Ontwerp begrooting v.d. Minahassaraad voor het dienstjaar 1928.

Onze lezers worden wel zwaar op proef gesteld met ons gecijfer, doch men kan nu eenmaal geen ontwerp begrootingen gaan bespreken, zonder daarbij te cijferen. We zullen ons echter tot het hoogst noodzakelijke bepalen en de rekenkunst van den lezer zoo weinig mogelijk op de proef stellen.

Bovenbedoeld ontwerp dan sluit, zoowel voor ontvangsten als uitgaven, met een totaal bedrag van f 826.997 (het aantal centen zullen we den lezers maar besparen).

De voornaamste bronnen van inkomsten van den raad blijken te zijn de verkeersbelasting, waarvan de opbrengst op f 250.000 wordt geraamd, voertuigenbelasting f 50.000 en passarbedrijf f 42000. Er wordt gerekend op een subsidie van de regeering ten bedrage van f 252.925.

Van de uitgaven noemen we:

Bestuur van het ressort f 48.845.—. Financiën f 71.715. Technische dienst f 588.189.—, waaronder voor gewoon onderhoud van wegen etc. f 332 000 Passarbedrijf f 42000.—. Geneeskundige dienst f 22500.—, etc.

Aangenomen dat het volle geraamde bedrag van de verkeers- en voertuigenbelastingen binnenkomt, dan is het nog niet eens genoeg om het wegonderhoud te bekostigen. Het gewoon onderhoud der wegen alleen maakt al 40 % uit van de totale uitgaven. Omgerekend per hoofd, bij een bevolking van 250.000 zielen, kost het gewoon onderhoud der wegen den bewoner van de Minahassa jaarlijks f 1.30. Als wij de uitgaven van den raad ten behoeve van de geneeskundige dienst groot f 22.500.—, uitkomende op een bedrag van f 0.09, zegge en schrijve negen centen per hoofd daarnaast leggen, dan krijgen wij zoo den indruk, dat de raad onvermoeid een groot deel van haar inkomsten met onverflauwen ijver in het vat der Danaïden stort. De gezondheidsdienst wordt echter heel karig bedacht, wat wel zeer te betreuren is.

Het pasarbedrijf, blijkt zichzelf net te kunnen bedruipen. Het overige deel der ontwerp begrooting zullen wij maar onbesproken laten.

Een goede daad.

In het nummer van 3 December j.l. uit Fikiran zijn vergenoegdheid over de opleving van den handel in deze gewesten en geeft tevens zijn scherpe afkeuring te kennen over het monopolie-systeem.

Wij achten dit lezenswaardig artikel voor onze lezers van eenig belang, waarom wij het vertaald hieronder doen volgen.

„In den loop van dit jaar”, aldus de Fikiran, hebben vele handelaren in dit gewest het uitmunten-de idee gekregen en dit in daden omgezet, om den handel in deze streken, voornamelijk in rijst, zout en suiker, te verlevendigen. Alhoewel rijst een artikel is, dat reeds lang zijn weg gevonden heeft in de handelswereld ter plaatse, was de handel daarin tot kortgeleden steeds gemonopoliseerd. Totdat met behulp van de K. P. M. die een speciale lijn in het leven heeft geroepen van Saigon naar Manado en de Molukken, vele Chineesche handelaren in de gelegenheid gesteld zijn geworden eveneens in rijst handel te drijven, waardoor de monopoliseering van rijst-import van zelf teniet ging, en in den rijst-handel groote concurrentie ontstond. Wanneer men nu nagaat, dat met de eerste Saigonboot 2100 ton rijst werd ingevoerd tegen schappelijke prijzen voor de importeurs en dat deze partij onderweg, dus voor aankomst op de bestemmingsplaats, gereede koopers had gevonden, kan men niets anders dan lof over hebben voor de te Manado gevoerde rijstpolitiek. Niettegenstaande kort daarop door een ander een vreemd schip van Saigon werd gecharterd voor rijstvervoer, is het nog een heel groote vraag, of met deze partij even goede zaken gemaakt kan worden als met de K. P. M. partij.

Zoowat hetzelfde geval stond ook te gebeuren met zout en suiker. Enkele Chineesche handelaren waren van plan geweest om den invoer hiervan te monopoliseeren, doch de K. P. M. wist er bijtijds een stokje voor te steken. Om den handel in deze artikelen te Manado levendig te houden besloot de K. P. M. de vracht voor deze artikelen te reduceeren. Dit streven van de K. P. M. verdient allen lof wijl daarmede het algemeen welzijn beoogd wordt en de bevolking bevrijd wordt van de slavernij der monopoliehouders.

Leve de concurrentie, weg met het monopoliestelsel!

Nieuwjaars advertenties.

In onze maleische editie verschijnende op den 31sten December a. s. bestaat gelegenheid tot plaatsing van nieuwjaars-gelukwensen voor het luttele bedrag van f 0.50 zegge vijftig centen. Men make van deze goedkope gelegenheid gebruik om vrienden en kennissen een „slamat tahoen baroe” te wenschen.

Donggala door aardbeving geteisterd.

Menschen, die gedurende de aardbeving te Donggala op die plaats vertoefden, weten mede te deelen, dat de aardbeving op 1 December aanving en pas op 6 December eindigde. De hevigste schok had plaats op den eersten dag. Tegen 1 uur overdag begon de aarde te beven. Tot den volgenden ochtend werden zeven schokken gevoeld, den tweeden drie, den darden en den vierden evenzoo, en den vijfden en den zesden slechts een schok. Te Donggala werd het politiehuis geheel vernield, van pleisterwerk opgetrokken woningen werden gehavend slechts houten en betonnen huizen bleven intact.

Te Paloe moeten de verwoestingen heviger zijn geweest.

Het passergebouw is geheel tegen de vlakke gesmeten.

Ruim tweehonderd personen zijn verwond en/of gedood.

Enkele klapperboomen verdwenen geheel in den grond. Vele huizen zijn geheel verwoest.

Klanken uit Boven Digoel.

Het Mal. blad „Bahagia” publiceert een brief van van de bannelingen van B. D., waarvan hieronder een korte vertaling.

De briefschrijver begon met een beschrijving te geven van de Digoelstreek, waarvan Tanah merah, de hoofdplaats van B. D. het middelpunt uit maakt. „Tanah merah”, aldus de briefschrijver, is als het ware speciaal door God geschapen voor verblijfplaats van orang-orang communist”, omdat er niet alleen de bewoners „rood” zijn, doch ook de bodem, omreden men de plaats, reeds voor de komst van de roode bewoners „Tanah-merah” noemde.

Na de beschrijving van de behuizing der communisten in op tabakslods lijkende woningen, gaat de schrijver verder: „Op ultimo Augustus waren er in Digoel al 2950 personen, waaronder 92 vrouwen en 87 kinderen. Volgens loopende geruchten zullen er in het geheel 5000 personen komen te wonen; 140 militairen onder commando van 2 luitenanten zorgen er voor de orde. De bannelingen krijgen per dag 72 cent, waarvan er 42 cent wordt ingehouden voor de voeding, zoodat slechts 30 cent wordt uitbetaald. Er zijn er al elf chineesche toko's in Tanah-merah. De bannelingen houden er zich bezig met de bosschen te ontginnen voor tuinaanleg en hout te kappen voor brandhout. Er zijn er reeds bouws ontgonnen en beplant, 10 bouws met padi en het resterende met katjang, ketela, oebi, kedele etc. Behalve groenten plant men er ook semangka (meloenen) en andere vruchten. Telkens als er een boot van Java komt, worden er zaden, tjangkoks van verschillende planten, afgezonden door het departement van Landbouw te Buitenzorg, aangebracht. Zelfs de tabak wordt niet vergeten. Door het departement van landbouw zijn 8 landbouwkundige ambtenaren benoemd, die tot taak hebben den planters van voorlichting te dienen. Die ambtenaren zijn onder geleide van militairen. De planten gedyen er uitstekend. Op verschillende punten zelfs beter dan op Java. Ook padi gogo werd bereids geplant en gaven goede oogsten. Onder de bannelingen bevinden zich 11 bouwkundigen, (opzichters), 16 leerlingen der Kweek-school, 24 idem van de Normaalschool, 7 met eindexamen diploma Mulo en 64 kleinambtenaar-diploma bezitters. Voorts vindt men er landbouwers, nijverheids menschen o. a. kleer- en schoenmakers, goudsmiden etc. dan zijn er benzineridders, kappers, een gewezen ass. wedono, idem politie agent, idem postbeambten, idem pandhuisbeambten, etc. etc. en niet te vergeten redacteuren, correctors en letterzetter, in het kort van alles is er wat. De bannelingen zijn er in vijf ploegen verdeeld: landbouwers, planters, huizenbouwers, meubelmakers en savorverkoopers.

Alleen is het jammer dat er in Digoel nog geen gamelan is en ik hoop dat er wel iemand zal zijn die ons er een cadeau geeft.”

Aldus eindigt de briefschrijver zijn epistel.

Vergadering

van den gemeenteraad van Manado te houden op 23 December 1927 des avonds om half zeven in het gemeentehuis aan den Fortweg No. 2.

D a g o r d e :

- Punt 1. Goedkeuring van de notulen der openbare vergadering van 24 November 1927.
- Punt 2. Geheim [Goedkeuring van de notulen der geheime vergaderingen van 22 Augustus 1927 en 24 November 1927].
- Punt 3. Voorloopige vaststelling van het slot der begrotingsrekening over het dienstjaar 1926.
- Punt 4. Vaststelling van het besluit houdende af- en overschrijvingen op de begrooting van uitgaven van het dienstjaar 1927.
- Punt 5. Vaststelling van het Register No. 1 der

sterkedrankvergunningen, betreffende het jaar 1928.

- Punt 6. Vaststelling van het Register der sagoe-weervergunningen betreffende het dienstjaar 1928.
- Punt 7. Wijziging der Tennisbaanregeling.
- Punt 8. Voorstel om in beginsel te besluiten tot de overname der gouvernementaldrinkwaterleiding.
- Punt 9. Bespreking van de brieven van den Adviseur voor de Decentralisatie betreffende uitbreiding van het aantal raadszetels en invoering van verkiezingen.
- Punt 10. Goedkeuring van de plannen der Nederlandsch-Indische Gas Maatschappij voor den eersten aanleg der leidingnetten t. w. a. het ondergronds hoogspanningsnet, b. het bovengronds hoogspanningsnet.
- Punt 11. Herziening terreinhuren.
- Punt 12. Behandeling van het tot den Resident van Manado gericht verzoek van de Nederlandsch-Indische Gas Maatschappij om afstand in bruikleen van twee stukken gouvernementalgrond voor den bouw van twee transformatorenhuisjes.
- Punt 13. Goedkeuring van het ontwerp-besluit, houdende vaststelling der begrooting van uitgaven en ontvangsten voor het dienstjaar 1928.
- Punt 14. Ingekomen stukken.-Mededeelingen.

Rondvraag.

Manado, 15 December 1927.

De dd. Voorzitter van den Gemeenteraad van Manado;
U. Fagginger Auer.

Verschenen:

ALMANAK MESEHI 1928

Met Maleische teksten, namen van Europ. en Inl.ambtenaren in de residentie Manado, van leden van den Minahassaraad en den Gemeenteraad, van personeel van scheepvaartmaatschappijen en bankinstellingen, van Inl. leeraars enz.

f 0.20 per ex.

BOEKHANDEL & DRUKKERIJ
LIEM OEI TIONG & Co.,
MANADO.

MAOE DJOEAL

Satoe motorboot baroe 22 koeda, djalan

8,5 mijl, boleh moeat 300 zak.

Perkakas compleet.

Boleh lihat dan minta keterangan di

Dockyard OIWA, kp. Tjalatja Manado.

Vendutie wegens vertrek

aanvangende te 10 ure 's morgens

Op Donderdag 22 December a. s.

ten huize van den heer

J. L. VAN RHEENEN

te Sario

van zijn inboedel, benevens schilderijen, pastelsetsen, 4 cylinders Buick - auto, welke inmiddels onderhands te koop is.

De verkooper, K. S. QUE.

Groote sorteering

VISITE KAARTJES EN ENVELOPPEN

Boekhandel & Drukkerij
Liem Oei Tiong & Co.

Manado.

Een bedelaar of een krankzinnige?

Eenige dagen geleden werd te Tomohon een man met een buitengewoon voorkomen op het districts-kantoor gebracht en aldaar aangehouden. Zijn bekleeding was beslist onvoldoende en hij liep rond tot groot vermaak van de straatjeugd, die joelend achter hem aan soldo. Te oordeelen naar zijn uiterlijk en zijn gedragingen schijnt men het met een behoeftige te doen te hebben. Anderen beweren echter, dat hij den man een van de vijf op den loop is. Het is een geluk, dat de man zich bedaard houdt.

Nog denzelfden dag van zijn opvatting werd hij naar Sarongsong vervoerd om te zien, of hij daar misschien familie heeft zitten.

Bekendmaking.

Aan de ingezetenen van Manado wordt mits deze kennis gegeven dat op Zaterdag 7 Januari 1928 om 10 uur v. m. ten Residentiehuize de uitreiking der sterren van verdienste aan de begiftigden zal plaats vinden.

De dd. resident van Manado,
U. FAGGINGER AUER.

VOOR HET ONTBIJT

VENZ

Chocolade hagelkorrels
Frambozen „
Gestampte muisjes
Citraen hagelkorrels
Anijs „
Orange „

Rinsche appelstroop
Zoete appelstroop

TIELEMAN & DROS

Gesneden ham
„ Rookvleesch
„ Ontbijtschotel

Saucysjes en Worstjes
Hoofd kaas
Groene kaas
Leverpastei

TIELEMAN & DROS HUISHOUDJAMS

Kersen
Gele pruimen
Abrikozen
Aardbeien
Zwarte bessen
Roode bessen
Sinaasappel
Roode pruimen

Seethal Jams

DE BETUWE JAMS

VERKADE'S

Honig ontbijtkoek
Sucadekoek
Gemberkoek

EIJSSSEN KAAS

Sardijntjes in olie
en
Sardijntjes in Tomate

HAVERMOUTH

Droste's cacao
in blikken van een half en 1 pond
Korfs cacao
Van Houten cacao
Eikel cacao

N. V. LIEM OEI TIONG & Co's
Handelmij — Manado.

DJATIHOUDEN SIRAPPEN (BORNEO.)

Bouwkundig bureau
S T T R O P.

Gebruikt voor Uw spijzen uitsluitend:

DELFSCHE SLA-OLIE

en

DELFIA BOTER-OLIE

N. V. LIEM OEI TIONG & Co's Handelmij - Manado.

Niettegenstaande zijn lageren prijs staat de Chevrolet wat kracht en soliditeit betreft nog steeds aan de spits van alle in de Minahassa rondrijdende automobielen. Hierbij komt nog, dat de volle garantie van 1 jaar OP ALLES, elken koper een waarborg geeft van de kwaliteit die hij koopt.

Inlichtingen bij
W. B. LEDEBOER & Co.,
Auto - afdeling.

N. V. LIEM OEI TIONG & Co's

Ontvangen

KEEP COOL HEMDEN
HANDSCHOENEN

N. V. Liem Oei Tiong & Co.,
Handelmij — Manado.

WAT IN DE KRANT STOND.

De T. B. C. in de Minahasa.

(Vervolg)

De tuberculose is hier geen nieuwe ziekte; de herinnering der bevolking aan „sakit tereng“ gaat zeker wel honderd jaren terug en vermoedelijk heeft de ziekte steeds onder dit volk geheerscht. Er zijn families die hiervan, vele geslachten terug, de herinnering bewaren, en in sommige is tuberculose de ziekte waaraan ouders en kinderen sterven.

Natuurlijk is vroeger niet voldoende aandacht aan de ziekte besteed; de diagnose is meestal gesteld op klinische verschijnselen of de omschrijving daarvan. Maar de medicus heeft thans aan die diagnose voldoende om den ernst der situatie te bepalen.

Bij een onderzoek naar de oorzaak van 1460 sterfgevallen over geruimen tijd in de desa Langdan, bleek, dat 85 daarvan waren toe te schrijven aan de „tereng“ doch bovendien waren er nog 939 aan „koorts“ 41 aan stuipen en 146 aan „hoesten“.

Koorts stuipen en hoesten ... wel, de gevallen van hoesten, welke doodelijk verlieten, zullen wel alle als tuberculose zijn te beschouwen, en onder die met koorts zullen zich zeer vele tbc.-lijders hebben bevonden. Men houde in het oog dat in de bergstreken geen malaria voorkomt; een sterfgeval aan „koorts“ doet daar allicht aan tuberculose denken.

Elders kreeg men op een totaal van 10851 sterfgevallen, naar de opgave der verschijnselen door familie en nabestaanden: 1204 aan „tereng“, dus 11,11 pCt; telt men er de sterfgevallen aan „opgeven van bloed“, bij, dan komt men op 1215 gevallen van tuberculose. Daarbij komen 581 gevallen van „hoesten“, en 7340 van „koorts“.

Prof. Weck heeft het verloop der sterfgevallen onder bepaalde families nagegaan, den stamboom daarbij geteekend. En gij ziet hoe deze ziekte om zich heen grijpt en de doodsoorzaak is van bijna allen.

Toch sterft men in de Minahasa niet zoo snel aan tuberculose als in Holland; men kan zeggen dat teringlijders in eerstgenoemd land onder worden dan die in ons Vaderland.

Maar dit verandert heel weinig aan de beteekenis van dezen geesel der Minahasa, en zonder gevaar voor overdrijving kan hier worden gesproken van een volksziekte in den ernstigsten zin van het woord.

Een andere abnormaliteit welke door medici ook als ontardingsverschijnsel kan worden opgevat, is het zeer veel voorkomen van albino's. Dit valt vooral op nabij het meer van Tondano; in 1920 schreef ik over de talrijkheid der gevallen aldaar:

„In het district Kakas Rembokken vindt men niet minder dan 36 albino's, doch dit haalt nog niet bij het aantal daarvan in Tomohon. Men schat het aantal daar zelfs op 150.“

Prof. Weck, die mij thans mededeelt het totaal aantal albino's op 150 te schatten, is dus vermoedelijk wel zeer aan den voorzichtigen kant. Dit verschijnsel komt veel in dezelfde bloedlijn voor, en schijnt ook op te treden na vermenging met Europeesch bloed.

Hoezeer bepaalde families door ontardingsverschijnselen worden gekenmerkt, blijkt uit een voorbeeld dat ik nog wel uit mijne vroegere aantekeningen mag noteeren.

„A had twee zonen, B. en C. Eerstgenoemde, dus B., huwde met eene vreemde vrouw, C. met eene vrouw uit eene familie, waarin krankzinnigheid was voorgekomen. De twee kinderen die C. bij deze vrouw won, waren meisjes; een van haar huwde met een zoon van B., dus een huwelijk van volle neef en nicht. Zij schonk haar man twee zonen, van wie de eene albino is. Zijzelf — dus de moeder — stierf krankzinnig; haar zuster — de andere dochter van C — leeft nog, doch is geesteskrank.“

Men moet bij de beoordeeling der beteekenis van al deze huwelijken in eigen familiekring, in het oog houden dat belanghebbenden veelal worden gedreven door het verlangen, het familiebezit tegen versnippering te bewaren. Trouwens, er breken bij de verdeling van nalatenschappen zoo veel familie-veeten uit, dat een belangrijk aantal onverdeeld moet blijven; de een gunt het bezit den ander niet. Dikwijls ziet men gronden welke uitstekend kunnen worden bevoeid, jaren braak liggen, omdat de rechthebbenden met elkaar niet tot overeenstemming kunnen komen.

De hierboven gegeven opsomming van feiten en cijfers moet iederen onbevooroordeelden lezer de overtuiging hebben geschonken dat een zeer groot gevaar het volk der Minahasa bedreigt.

Het is noodig, hiervoor opnieuw de alarmklok te luiden want dit volk leeft voort in de zalige rust dergenen die niet te vreezen hebben.

Het bevolkingscijfer stijgt over eene veertigjarige periode vrijwel niet, ondanks de groote vruchtbaarheid van verscheidene families.

(wordt vervolgd)

Voor de aanstaande feestdagen

CHAMPAGNE

Veuve Clicquot
Lanson père
Heidsieck monopole
Moët & Chandon

ROODE WIJNEN

Cantenac
Fronsac
Medoc Supérieur
St. Julien
St. Emillion
Château Latour
Château Pommies
Vatwijn

WITTE WIJNEN

Graves
Graves Superior
„ haut Barvie
Haut Sauternes

BOURGOGNE

Bourgogne petit
„ Pommard
„ Chablis

PORTWIJNEN

Witte Port à Port van Straalen
Trapp port
van Alphen

SHERRY WIJNEN

van Straalen
Trapp

LIKEUREN

D. O. M.
Triple sec
Crème de Menthe
Marasquin
Chartreuse
Anisette
Curaçao

WHISKY

Black & White
King George
Johnnie Walker
Gilbey

COGNAC

Chabanneau XXX en XXXXXX
Jules Robin
Vieux

JENEVER

Bokma
Vrijbuiters
A. V. H.
Sleutel
Fockink
Bols
Hulstkamp
Oude Boll
Old Tom Gin

BIER

Kloster
Gold Bottle
Amstel
Beck

N. V. LIEM OEI TIONG & Co's

Handelmij — Manado.

RECEPTENHOEK.

2.

Ajam kerrie.

Ambil satoe ajam, dan potong-potong itoe habis taroeh itoe ajam dalam belangan tanah dengan garam, 1 sendok thee katoembar dan djintar, bawang merah 1 sendok, 4 petak bawang poetih, 2 bidji ritja, 2 panggal lingkoeas, daoen goramakoesoe sedikit. Toemboek itoe semoea dan taroeh itoe dengan tiga mangkoe santang dalam belangan. Habis taroeh lagi koening sedikit. Biar itoe mendidih sedikit sampai masak itoe ajam, dan santang djadi kental. Djangan toetoe itoe belangan, kalau toetoe itoe santang akan pitjah.

Soep toetoeoega (Schildpad soep).

Ambil kaldoe baik-baik dan tjampoer itoe dengan terigoe songara. Itoe terigoe 2 sendok besar misti songara dengan mantega sadikit sampai merah. Kalau soedah tjampoer, misti saring itoe kaldoe. Sekarang taroeh kembali diapi itoe kaldoe dan taroeh bawang goreng kering satoe piring ketjil, garam, lada sedikit dan ketjap 1 sendok. Taroeh lagi panggal² lidah sapi jang soedah digoreng. Potong itoe ketjil². Berikoet taroeh lagi teloe reboes potong² dan kalau soedah maoe angkat, tjampoer 1 glas madera lagi. Kalau soedah ada dimedja, kasih djalan lagi roti goreng potong² ketjil dengan itoe soep.

Croquet daging.

Ambil daging reboes dan tjintjang itoe, habis taroeh itoe diwadjan dengan bawang iris, mantega dan kaldoe. Tambah lagi garam, lada dan pala dan kasih itoe smoor sampai masak. Sekarang tjampoer sedikit teoeng dengan kaldoe, 3 merah teloe dan soesoe sapi sedikit, dan ini taroeh dengan itoe daging dan masak sampai djadi kental. Kalau soedah dingin, bekim croquet, dan giling itoe dipoetih teloe, habis dalam biscuit haloes, dan goreng dengan minjak tjampoer mantega. Roepanja croquet itoe ada boender pandjang, seperti boeah pinang besar.

Taart moskovi.

Ambil 120 gram terigoe, 100 gram mantega, 100 gram goela lagi 100 gram manisan itoe: tjampoeran kismis, rozijnen, sucade. Ini misti ditjintjang sama² serta dengan itoe terigoe diatas satoe papan taart.

Poekoel 5 merah teloe baik² dengan itoe goela, dengan sedikit koelit djerok nipis. Tjampoer plan² itoe poetih teloe jang misti poekoel sampai poetih. Pada penghabisan tjampoer itoe manisan dan terigoe jang ditjintjang sama². Gosok tempat taart atau tempat broeder dengan mantega dan salin ini koekis disitoe. Kalau bakar, itoe belangan roti misti bekim panas dahoeoe, kalau tida, itoe manisan toeroen.

Bekendmaking.

Belastingplichtigen, die vóór 1 September 1927 hun aanslagbiljetten in de personeele- en inkomstenbelasting over het loopende jaar hebben ontvangen, worden er aan herinnerd, dat betaling van de op 1 December 1927 verschenen personeele- en inkomstenbelasting uiterlijk op 2 Januari 1928 zonder boete nog kan plaatsvinden.

Wijziging Sagoeweerverordening.

De verordening, houdende wijziging der sagoeweerverordening, zooals deze door den gemeenteraad werd vastgesteld in de raadszitting van 4 November 1927 is bij gouvèrnementsbesluit van 14 December 1927 No 2 door de regeering goedgekeurd en afgekondigd in de Javasehe Courant van 16 December 1927 No 100

Burgerlijke Stand te Manado.

EUROPEANEN.

Geboorten:

11-12-1927. H. B. F. Engel - P. S. Arnold (z).

Huwelijken en Echtscheidingen:

10-12-1927. Robert Sigarlaki - Estevina Dumanauw

12-12-1927. Hok Seng Lie-Jo Dian Hiang Nio.

15-12-1927. Jan Bernard Walsen-Antonette Marie Walsen.

CHINEEZEN.

Geboorten:

12-12-1927. The Pok-Liem Tha Nio (z).

Overlijden:

10-12-1927. Ng Chai Nio (v)

13-12-1927. Sia Djak Lian Nio (v).